

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 500/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Škubla & Partneri s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Martin Škubla, proti postupu Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pri rozhodovaní o námietke zaujatosti v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 26/20/1000 a príkazu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 18. októbra 2021 v konaní vedenom pod č. k. IV/2 GPt 392/21/1000-13 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj svojho práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pri rozhodovaní o námietke zaujatosti v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 26/20/1000 a príkazom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) z 18. októbra 2021 v konaní vedenom pod č. k. IV/2 GPt 392/21/1000-13 týkajúcich sa rozhodovania o námietke zaujatosti sťažovateľa zo 7. a z 29. septembra 2021 (ďalej len „námietka zaujatosti zo 7. a z 29. septembra 2021“) uplatnenej proti špeciálnemu prokurátorovi a všetkým prokurátorom Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“). Zároveň žiada, aby ústavný súd prikázal úradu špeciálnej prokuratúry konať a rozhodnúť o námietke zaujatosti zo 7. a z 29. septembra 2021 a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo Národnou kriminálnou agentúrou Prezídia Policajného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pod ČVS: PPZ-72/NKA-BA2-2019 vedené väzobné trestné stíhanie pre trestné činy podplácania a legalizácie príjmu z trestnej činnosti, kde mu bolo obvinenie vznesené uznesením z 1. decembra 2020 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“), do väzby bol vzatý uznesením Špecializovaného trestného súdu zo 4. decembra 2020, pričom následne došlo k prepusteniu sťažovateľa z väzby uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. januára 2021 a uznesením generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z 31. augusta 2021 k zrušeniu uznesenia o vznesení obvinenia sťažovateľovi (vrátane obsahovo nadväzujúcich rozhodnutí), keď bol príslušný vyšetrovateľ zaviazaný znova vo veci konať a rozhodnúť. Sťažovateľ v rámci uvedeného trestného konania, ktoré je pred úradom špeciálnej prokuratúry vedené pod sp. zn. VII/1 Gv 26/20/1000, uplatnil námietku zaujatosti zo 7. a z 29. septembra 2021 adresovanú proti špeciálnemu prokurátorovi, špecifikovanému dozor konajúcemu prokurátorovi a všetkým ostatným prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry. Na základe uvedeného generálny prokurátor príkazom č. k. IV/2 GPt 392/21/1000-13 z 18. októbra 2021 rozhodol tak, že podanie sťažovateľa posúdil ako návrh na delegáciu trestnej veci, predmetnú trestnú vec vedenú pod sp. zn. VII/1 Gv 26/20/1000 úradu špeciálnej prokuratúry neodňal, pričom v odôvodnení príkazu argumentoval absenciou zákonného oprávnenia generálneho prokurátora delegovať vec na inú prokuratúru toho istého druhu a stupňa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. V ústavnej sťažnosti predkladá sťažovateľ rozsiahlu argumentáciu, ktorej podstata vychádza z jeho tvrdení o zaujatosti špeciálneho prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý podľa vyjadrenia sťažovateľa v minulosti počas svojej politickej kariéry verejne prezentoval svoj antagonistický vzťah k osobe sťažovateľa, kde takéto negatívne postoje voči osobe sťažovateľa vyplývajú aj z niektorých aktuálnych vyjadrení v rámci výkonu jeho funkcie (v ústavnej sťažnosti sťažovateľom podrobne prezentovaných). Je toho názoru, že všetky tieto okolnosti svedčia o nedostatku nestrannosti špeciálneho prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry, a teda o jeho zaujatosti proti osobe sťažovateľa v dotknutom trestnom konaní. V nadväznosti na to predkladá ďalšie úvahové konštrukcie na podporu svojho tvrdenia o akejsi „systémovej zaujatosti“ celého úradu špeciálnej prokuratúry ako monokratického orgánu, dôvodiac hierarchickým, monokratickým a subordináčnym postavením podriadených prokurátorov úradu špeciálnej prokuratúry osobe špeciálneho prokurátora.

4. Postup úradu špeciálnej prokuratúry a generálneho prokurátora a z neho vyplývajúci príkaz o neodňatí trestnej veci úradu špeciálnej prokuratúry považuje sťažovateľ za porušenie všetkých svojich označených práv, keďže generálny prokurátor podľa vyjadrenia sťažovateľa o námietke zaujatosti zo 7. a z 29. septembra 2021 uplatnenej sťažovateľom v podstate nerozhodol, pretože toto podanie nesprávne posúdil ako návrh na odňatie a prikázanie dotknutej trestnej veci, ktorým sa s odkazom na absenciu zákonného oprávnenia odmietol zaoberať.

5. Prípustnosť ústavnej sťažnosti odôvodňuje sťažovateľ svojskou argumentačnou konštrukciou, v ktorej uvádza, že síce vzhľadom na zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia nemá postavenie obvineného, avšak vníma možnosť opätovného vznesenia obvinenia jeho osobe, na základe čoho sa považuje za „materiálne obvineného“, ktorý v aktuálnom štádiu trestného konania nedisponuje žiadnymi účinnými právnymi prostriedkami ochrany svojich práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné sudy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 585/2021, II. ÚS 428/2021).

7. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

8. V zmysle informácií prezentovaných v ústavnej sťažnosti a vyplývajúcich aj z jej príloh by sa dotknutá trestná vec mala nachádzať v štádiu začatého trestného konania, keď sťažovateľ predkladá svoje subjektívne tvrdenie o pravdepodobnosti vznesenia obvinenia jeho osobe podľa § 206 Trestného poriadku v ďalšom štádiu konania. Bez toho, aby sa ústavný súd zaoberal právnou otázkou, či vôbec po zrušení uznesenia o vznesení obvinenia bol alebo nebol sťažovateľ stranou konania (subjektom konania) disponujúcou procesným oprávnením uplatniť námietku zaujatosti, konštatuje, že v prípade splnenia predpokladu vznesenia obvinenia osobe sťažovateľa bude mať

tento v zmysle platnej právnej úpravy v rámci vedeného trestného konania možnosť domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv (obdobne pozri sp. zn. II. ÚS 208/2022). V prípade, že sťažovateľovi obvinenie vznesené nebude, je celá úvaha o účinnom spôsobe ochrany označených práv sťažovateľa celkom irelevantná.

9. Ústavný súd poukazuje v prvom rade na § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého v rámci preskúmania podanej obžaloby samosudca obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu. Ďalej poukazuje na ustanovenia § 306 a nasl. Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje v konkrétnosti na ustanovenia § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ústavný súd ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa odseku 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje aj na § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania (obdobne pozri sp. zn. II. ÚS 428/2021).

10. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľom (tvrdenia o zaujatosti orgánu činného v trestnom konaní – prokurátorov úradu špeciálnej prokuratúry) potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na odmietnutie obžaloby, podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape trestného konania. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje v nasledujúcich štádiách trestného konania (ak bude v postavení obvineného) v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv.

11. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc všeobecných súdov.

12. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

13. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu